

Jaarverslag

Stichting Bocas Sanas

Holanda Maimón

2016

Inhoudsopgave:

1	GEGEVENS EN CONTACT	2
2	DOELSTELLING	2
3	BELEIDSPLAN.....	2
3.1	STRATEGIE.....	2
3.2	BELEIDSVISIE.....	3
3.3	HET FIT –FOR-SCHOOL SYSTEEM: BASIS VOOR HET WERK VAN BOCAS SANAS	3
4	RESULTATEN BEHAALD IN 2016	4
5	ACTIVITEITEN IN 2016	5
6	SAMENSTELLING BESTUUR.....	7
7	FINANCIËN:	8
	BALANS	8
7.1	KAPITAAL.....	9
7.2	WINST- EN VERLIESREKENING	9
7.3	KOSTENVERDELING	10
7.4	COMMENTAAR.....	10

1 GEGEVENS EN CONTACT

Naam: Bocas Sanas Holanda Maimón (kort: Bocas Sanas)

RSIN: 821256701

Oprichtingsdatum: 18 september 2009

Adres secretariaat: Snakkepôle 8 8658LM Greonterp

Telefoon: 0515-579538, 06-49969848

Email: m.c.doorman@gmail.com, agatha@jelles.nl

2 DOELSTELLING

De doelstelling van Bocas Sanas is het bevorderen van de mondgezondheid van de jeugd in het Noorden van de Dominicaanse Republiek, met name in de arme rurale gebieden van het district Maimón, in de provincie Puerto Plata, door preventie en curatieve zorg.

Gebitsproblemen hebben een grotere invloed op de algemene gezondheid dan in het algemeen wordt gedacht. De Wereld Gezondheidsorganisatie WHO stelt dat gebitsproblemen in ontwikkelingslanden zorgen voor meer ziekteverzuim dan malaria, bloedarmoede, en tuberculose samen. Gebitsproblemen hebben daardoor een grote negatieve invloed op het welzijn van de bevolking, op scholing en de economie.

In de meeste ontwikkelingslanden is de capaciteit van de tandheelkundige gezondheidszorg beperkt, in het bijzonder op het platteland. Veel mensen hebben weinig of geen toegang tot een adequate gezondheidszorg, en nog minder tot tandheelkundige zorg en preventie. De stichting “Bocas Sanas Holanda-Maimón” wil zich inzetten om daar iets aan te veranderen: “Bocas Sanas” is Spaans voor “Gezonde monden”.

3 BELEIDSPLAN

3.1 Strategie

De stichting streeft het bereiken van het doel van een betere mondgezondheid van kinderen op het Dominicaanse platteland op de volgende manieren na:

- 1) De inzet van Nederlandse en Dominicaanse tandheelkundige vrijwilligers voor het geven van preventieve en curatieve zorg in het werkgebied van de Stichting
- 2) Het verduurzamen van de gegeven hulp door het op scholen opzetten van mondhygiëne systemen gebaseerd op schoolpoetsen: kinderen poetsen in speciaal daarvoor gemaakte poetsinstallaties één maal per dag hun tanden op school, volgens het Fit for School systeem (hieronder volgt een meer gedetailleerde uitleg)
- 3) Het werven van fondsen en materialen, waarmee de preventieve en curatieve zorg uitgevoerd kan worden

- 4) Het bekend maken van de activiteiten van de stichting, met het doel verdere financiële, logistieke en overige steun te verkrijgen
- 5) Samenwerking met gelijkgestemde organisaties in Nederland, de Dominicaanse Republiek, en internationaal, voor het opdoen en uitwisselen van kennis en ervaring met als doel een zo optimaal mogelijke werkwijze te ontwikkelen
- 6) Samenwerking met Dominicaanse overheidsinstanties, bedrijven en lokale organisaties, om zoveel mogelijk draagvlak te ontwikkelen

3.2 Beleidsvisie

Het voornaamste doel van Bocas Sanas is preventieve zorg: het bevorderen van een goede mondverzorging. Daar ligt een grote behoefte, omdat er in de DR relatief weinig aandacht aan wordt besteed en vooral, weinig expertise over aanwezig is. Dit betekent ook dat we het prima vinden als teams van Nederlandse tandheelkundigen naar de DR komen om eenmalig curatieve zorg te verlenen, maar het is niet de grootste prioriteit. In principe kan Bocas Sanas, mits adequaat vertegenwoordigd in de DR, ook Dominicaanse collega's benaderen die dan op een zondag honderden patiënten behandelen. Bocas Sanas is echter opgericht vanuit de overtuiging dat juist preventie bevorderd moet worden. Doel is vooral voorkomen van mondziekten, preventie door middel van educatie; mensen bewust maken, en goede mondverzorging faciliteren, vooral bij kinderen, door verschaffing van materiaal en voorzieningen, met name poetsinstallaties.

Voorlichtingsmateriaal: we willen het systeem van dagelijks poetsen op school, volgens de door de WHO aangeraden en bevorderde Fit for School methode met poetsinstallaties, bevorderen, zowel richting rurale bevolking (kinderen, ouders, onderwijzers) als richting autoriteiten. Doel is om op de lange duur het Fit for School programma als nationaal beleid op alle lagere scholen in te laten voeren, met als tussenstappen de provincie Puerto Plata, in het noorden van de Dom. Republiek, en als eerste stap, de districten Maimón en Sosua. Adoptie van het Fit for School systeem door het Dominicaanse Ministerie van Gezondheid moet bevorderd worden door presentaties en het uitnodigen van functionarissen om te laten zien hoe het systeem in de praktijk werkt. Bij de bespreking met de autoriteiten zal duidelijk gemaakt worden dat de benadering wordt ondersteund door de WHO, UNICEF en UNESCO.

ART methode: Een centraal onderdeel van de werkstrategie van Bocas Sanas is het gebruik van de methode A-traumatic Restoration Treatment (ART), speciaal ontwikkeld voor gebieden zonder voorzieningen als elektriciteit.

3.3 Het Fit –for-School systeem: basis voor het werk van Bocas Sanas

In de loop der jaren is men op basis van onderzoek en praktische ervaring tot de volgende conclusies gekomen t.a.v. het bevorderen van mondgezondheid in ontwikkelingslanden:

- 1) Curatieve zorg door buitenstaanders is vergelijkbaar met “noodhulp” of humanitaire hulp: verhelpt problemen van het moment, maar geeft geen blijvend resultaat.
- 2) Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat enkel voorlichting geven geen blijvend effect heeft (overzichtsartikelen en evaluaties in onder meer Marokko)
- 3) De meest zinvolle en effectieve manier om blijvend resultaat te boeken, en ook de meest efficiënte manier, is het opzetten van een poetsstelsel op lagere scholen. Het systeem heeft drie componenten: a) dagelijks poetsen met fluoride tandpasta, b) dagelijks handen wassen met zeep en c) twee maal per jaar een albendazole tablet tegen worminfecties. Met hoog rendement wordt bedoeld het voorkomen van ziekten

die veroorzaakt worden door een gebrek aan hygiëne tegen lage kosten. Gebrek aan hygiëne veroorzaakt tandbederf en parodontale ziekten, luchtweginfecties en diarree en daarmee samenhangende problemen als pijn, ondervoeding en ziekteverzuim.

Het bovenstaande is uitgewerkt in het 'Fit for School' programma, <http://www.fitforschool.ph/>, dat onder meer is opgezet in een provincie in de Filipijnen, met positieve, gedocumenteerde ervaringen. Kenmerken:

- 1) Goed handen wassen is essentieel voor de hygiëne, iedere dag met zeep. Kinderen wordt geleerd "chirurgisch" te wassen, handen droog wapperen (geen handdoeken – bron van bacteriën!)
- 2) Kinderen krijgen ieder een eigen tandenborstel, één maal per jaar, die wordt bewaard op school
- 3) Tandpasta met de juiste hoeveelheid fluoride ionen wordt in het land geproduceerd en verpakt in een soort grote handzeep container, die per druk op de dispenser knop 0.3 mm pasta geeft.
- 4) Kinderen pakken iedere dag hun borstel, halen pasta op bij een ouder kind (niet de leerkracht, zodat die geen extra werk er aan heeft!), dat uit de container ieder kind een toefje tandpasta geeft
- 5) Kinderen wordt geleerd na het poetsen niet te spoelen, voor een langduriger effect van de pasta. Wel is water nodig om de borstel uit te spoelen
- 6) Ouders moeten betrokken worden bij het systeem. Ze moeten goede voorlichting krijgen over het ontbreken van mondzorg: zowel cariës als ontstekingen, pijn, eetproblemen leidend tot verzwakking en andere ziekten. Ouders kunnen helpen bij de opslag van tandenborstels, en eventueel faciliteiten voor handen wassen, watertoevoer.
- 7) Het systeem kan het best gecombineerd worden met alle kinderen twee maal per jaar ontwormingstabletten te geven. Daarbij hoort controle dat de pil is doorgeslikt. Ouders moeten goed geïnformeerd worden over het nut van ontwormen.
- 8) Lokale, regionale en centrale overheden moeten verantwoordelijk worden voor het systeem. De overheid moet de kosten dekken voor tandenborstels, pasta, waarvoor een vast onderdeel van het jaarlijks budget gereserveerd moet worden. Dit is goed gelukt in de Filipijnen (maar: multinationale leveranciers, het succes gezien hebbende, wilden wel tijdelijk gratis leveren, hetgeen het systeem dreigt te verstoren: als sponsoren zich terugtrekken is er geen geld meer).

De Fit for School methode wordt bevorderd door de Wereld Gezondheid Organisatie, vooral omdat ze tegen lage kosten belangrijk kan bijdragen aan een betere mond- en algemene gezondheid van kinderen. In Nepal en de Filipijnen, waar men dit plan voor het eerst introduceerde, is er sindsdien een duidelijke afname van cariës, schoolverzuim nam erdoor af, en de body mass index van de kinderen nam toe (zie voor meer informatie www.fitforschool.ph)

4 RESULTATEN BEHAALD IN 2016

- In 2015 voerde een Bocas Sanas team een onderzoek uit onder 12 jarige Dominicaanse kinderen om de effecten van het preventie programma van Bocas Sanas te meten. De resultaten van dit onderzoek kwamen in 2016 beschikbaar. Uit die resultaten blijkt dat er 31% minder cariës was bij kinderen die minimaal 3 jaar op school hadden geïmagineerd dan bij

kinderen op scholen die niet meededen aan het project en dus niet poetsen op school. Tevens blijkt de ernst van de cariës groter te zijn bij deze laatste groep, de controlegroep. Hieruit kan voorzichtig geconcludeerd worden dat het geven van voorlichting, instructie en curatieve zorg op scholen in combinatie met het plaatsen van poetsbakken en dagelijks tanden poetsen, de cariësactiviteit bij 12-jarige kinderen in de Dominicaanse Republiek significant verminderd heeft.

- Middels enquête formulieren voor de leerkrachten werd de voorlichting en instructie geëvalueerd. Verbeterpunten afkomstig uit de enquête formulieren werden aangepakt. Zo bleek dat er op de meeste scholen behoefte was aan regelmatige herhaling van de poetslessen. Ook was er op sommige scholen een gebrek aan zeep. Dit werd tijdelijk opgelost door zeep te verschaffen, maar Bocas Sanas kan niet permanent verantwoordelijk blijven voor de levering van zeep, evenmin als voor tandpasta en tandeborstels. Er zullen dus duurzamer oplossingen gevonden moeten worden. Zo zouden scholen uit hun eigen budget zeep kunnen kopen, en sommigen doen dat ook.
- Enkele scholen werden in de pauzes bezocht door snoepverkopers. Het Bocas Sanas team is in gesprek gegaan met deze verkopers en hebben alternatieven voor het snoep aangedragen. Hier is een behoorlijke inhaalslag gemaakt. Doordat kinderen nu de hele dag naar school gaan en tussen de middag een warme maaltijd krijgen zijn er meer regels en structuur in de school gekomen, waardoor deze verkopers minder kansen hebben snoep te verkopen aan de leerlingen op of naast de school. Enkele snoepzaakjes naast scholen zijn inmiddels verdwenen.
- Uit de interviews met ouders-verzorgers bleek dat ouders weinig afweten van voeding en hygiëne. Er wordt overwogen ouderavonden te organiseren, eventueel in samenwerking met Bocas Sanas partners als het Ministerie van Gezondheid en Colgate.
- Enkele scholen kampten met waterproblemen, die waar mogelijk aangepakt en opgelost worden. Zo werd in de school van Los Caños een waterreservoir geplaatst.
- Op niet alle scholen was ten alle tijde genoeg tandpasta. Een toekomstige activiteit van Bocas Sanas zal daarom zijn om enerzijds de autoriteiten – het Ministerie van Onderwijs er toe te brengen scholen budget te geven voor pasta en borstels, en anderzijds, via de scholen (o.a. ouderraad) ouders te stimuleren om in te springen als dat nodig is. Met andere woorden: er moet gezorgd worden dat pasta en borstels blijvend beschikbaar zijn, evenals zeep.
- Door monitoring van het gebruik van de poetsinstallaties en motiverende bezoeken van Bocas Sanas voorzitter Cristina werd het schoolpoetsen bevorderd.

5 ACTIVITEITEN IN 2016

In Januari is er op initiatief van Nicolette een grote ton met goederen verscheept naar de Dominicaanse Republiek. De inhoud werd verkregen door een oproep om ongebruikt materiaal te doen aan alle collega tandartsen en mondhygiënisten in Heerenveen en omstreken. Ook heeft Nicolette bedrijven die tandheelkundig materiaal verkopen of produceren aangeschreven. In enkele weken werd zo de ton gevuld met materialen gedoneerd door de collega's en het bedrijfsleven. Oral-B en Elmex consulenten leverden een groot aantal tandenborstels en tandpasta. Van de firma Corim Dental mochten we voor € 500 aan materiaal uitzoeken.

Op 9 februari 2016 kon Cristina Doorman de ton in ontvangst nemen in de Dominicaanse Republiek. Met de inhoud werden en worden een groot aantal kinderen behandeld.

In 2016 zijn er poetsbakken gerealiseerd bij twee kleine scholen, in de dorpjes Guzmancito en Cruce de Guzman. In Guzmancito werd één wasbak geïnstalleerd, terwijl Cruce de Guzman twee wasbakken met vier kranen en een dak kreeg. De werkzaamheden zijn tegen vergoeding uitgevoerd door lokale aannemers.

Bij de school in Maggiolo werden de verrotte palen van het dak van de poetsinstallatie vervangen en er werd een waterpomp geïnstalleerd.

In maart 2016 is er weer gewerkt op de scholen in de omgeving van Maimon. Het team bestond dit jaar uit Cristina Vasquez-Doorman, Loides Florian, Nicolette Hooijschuur, en Hilary Lopez: twee mondhygiënisten, een tandartsassistente, en een Dominicaanse jongedame die een week lang enthousiast meewerkte.

Bocas Sanas hecht veel waarde aan de medewerking van de lokale bevolking en probeert jonge mensen te motiveren en enthousiasmeren om zich in te zetten voor Bocas Sanas en hun medemens.

Zoals al aangegeven bleek uit het onderzoek van 2015 dat er behoefte was aan herhaling van instructie en ondersteuning van de leerkrachten. Daarom werd er in 2016 voor gekozen om opnieuw poetsinstructies te geven in de klas en daarna te gaan poetsen in kleine groepjes bij de poetsbak. Vervolgens werden alle gebitten gecontroleerd. Indien nodig werd een verwijzing gegeven voor verdere behandeling door de tandarts in de kliniek in Maimon. De lijst met verwijzingen wordt beheerd door Cristina, die per school een lijst van de doorverwezen kinderen aan de directeur / directrice verstrekt. Waar nodig wordt vervoer voor het bezoek aan de kliniek geregeld.

De volgende scholen zijn bezocht:

- Maggiolo: 29 kinderen werden gecontroleerd, 15 door verwezen naar de kliniek. Bocas Sanas heeft de reparatie van de waterpomp betaald en de houten (verrotte) palen van het afdakje vervangen door betonnen palen. Motivatie van de directrice is goed, de kinderen poetsen dagelijks.
- Los Caños; 65 kinderen gecontroleerd, 38 verwezen naar de kliniek. De door Bocas Sanas geïnstalleerde watertank functioneert goed.
- Don Gregorio; 89 kinderen werden gecontroleerd, 43 verwezen naar de kliniek. De school is compleet vernieuwd.
- Juan Hurtado, Loma de la Bestia; 79 kinderen gecontroleerd, 48 doorverwezen naar de kliniek. Poetsen bij de poetsbak zit er goed in. De schoolleiding is gemotiveerd. Het snoepwinkeltje dat vorig jaar nog naast de school aanwezig was is verdwenen.
- Guzmancito: 12 kinderen gecontroleerd, 5 naar de kliniek verwezen. De nieuwe poetsbak is voor het eerst in gebruik genomen. Een mooi moment met de kinderen: om de poetsbak heen tandenpoetsen en handen wassen.
- Cruce de Guzman; 18 kinderen, 7 naar de kliniek verwezen. De nieuwe poetsbak is officieel in gebruik genomen. De lerares had de klas goed onder controle, veel discipline bij de kinderen. De school was netjes en de wc was schoon. We hebben alle vertrouwen in haar.
- San Marcos Arriba; 54 kinderen, 14 doorverwezen naar de kliniek. Dit is een school waar we met het uit Nederland overkomende Bocas Sanas team nooit zijn geweest; Cristina is met deze school begonnen. Schoolpoetsen verloopt goed door gemotiveerde leerkrachten.

- La Colorada; maakt nog geen deel uit van het Bocas Sanas systeem. Op deze school wordt elke dag geпоetst. Ze hebben een poetsbak en van Bocas Sanas krijgen ze een afdakje, zodat er ook met regen geпоetst kan worden. Bij controle van de tandenborstels konden we zien dat er goed geпоetst wordt. Ze waren echt aan vervanging toe. Bocas Sanas heeft nieuwe borstels uitgedeeld. Deze school zou in aanmerking komen voor behandelingen op school

In totaal werden er 346 kinderen gecontroleerd en 170 doorverwezen. Veelal waren dit nieuwe kinderen die nog niet of nauwelijks aan het schoolpoeten hadden deelgenomen.

De behandelkamer in de kliniek in Maimon is nu uitgerust met een geheel nieuwe stoel gedoneerd uit de Verenigde Staten. Alleen de watervoorziening moet nog aangesloten worden. We zien dat er vorderingen gemaakt worden. Cristina zit dichtbij, behandelt zelf elke week in de kliniek Bocas Sanas kinderen, en kan er op die manier voor zorgen dat kinderen ook behandeld kunnen worden door de tandarts.

In oktober 2016 heeft de school in Maimon, Pasos de Sabiduria, één van de eerste scholen waar Bocas Sanas in 2008 begon, een nieuwe aula gekregen omdat de kinderen nu de hele dag naar school gaan. Hierdoor moest er een nieuwe poetsinstallatie gebouwd worden. De school vroeg Bocas Sanas om een financiële bijdrage. Deze is gehonoreerd en de poetsbak is inmiddels gebouwd.

Stichting (Fundacion) Bocas Sanas America Latina is nu een officiële stichting ingeschreven in de Dominicaanse Republiek. Het voornaamste doel van deze stichting is om de Bocas Sanas methode / het Fit for School systeem door de overheid te laten overnemen, eerst lokaal, dan nationaal. Kosten van de oprichting waren ongeveer RD\$ 25.000, € 500 euro, een bedrag dat Cristina en Frans Doorman uit eigen zak betaald hebben – er is dus geen Bocas Sanas Holanda-Maimón geld aan besteed. Omdat de Stichting (nog) geen eigen inkomsten heeft is er de mogelijkheid om de kosten van eventuele activiteiten uit het budget van Bocas Sanas Holanda-Maimón te financieren, zolang die activiteiten in lijn zijn met de doelstellingen van beide stichtingen. Er moet nog een bankrekening voor Bocas Sanas America Latina geopend worden; dat heeft nogal wat voeten in de aarde in de Dominicaanse Republiek, maar de hoop is dat het in de tweede helft van 2017 rond komt. Ook zal er dan aan een website gewerkt worden.

Gedurende de acht maanden van het jaar dat ze in de Dominicaanse Republiek verblijft gaat Cristina door met het controleren en instrueren van de kinderen. Regelmatig bezoekt zij de scholen om het gebruik van de poetsinstallaties en het poetsen in het algemeen te monitoren, overleg te plegen met de directie, te controleren of er nog tandenborstels en tandpasta genoeg zijn, pasta en tandeborstels te distribueren waar nodig, en vooral ook om de mensen te blijven motiveren.

6 SAMENSTELLING BESTUUR

Samenstelling bestuur op 31/12/2016

Voorzitster: Maria Cristina Doorman-Vasquez

Secretaris: Agatha Rypma- Huitema

Penningmeester: Selma Burrekers

Lid: Julissa. Cruz Gómez

Lid: Frans Doorman

In 2016 vond een bestuurswisseling plaats. We hebben afscheid genomen van Nicolette als officieel bestuurslid. Al zes maal is zij op werkreis geweest naar de Dominicaanse Republiek en vijf jaar heeft zij een bestuursfunctie vervuld. Ook was ze bijzonder actief als fondsenwerfster. Ze blijft nauw betrokken bij de activiteiten van Bocas Sanas. Evenals haar echtgenoot Wilco die de website beheert. Omdat Wilco daar mee wil stoppen wordt naar iemand gezocht die het beheer van de website wil overnemen.

Bocas Sanas heeft een nieuw bestuurslid gevonden; Julissa Cruz Gómez. Julissa is een Dominicaanse vrouw, woont in Nederland en is werkzaam als arts. Ook is ze betrokken bij een organisatie enigszins vergelijkbaar met Bocas Sanas: Medical Checks for Children.

Eind maart 2017 gaat zij met deze organisatie ons werkgebied bezoeken om kinderen op “onze” scholen medisch te onderzoeken.

Het bestuur vergaderde één keer, in juni 2016.

7 FINANCIËN:

Balans

	2016		2015		
ACTIVA					
Vaste activa					
Tandartsstoelen en overige apparatuur	€	960	€	1.136	
		€	960	€	1.136
Vlottende activa					
Betaling reisbureau team 2016	€	-	€	-	
		€	-	€	-
Kas	€	-	€	-	
Bank	€	8.519	€	9.951	
		€	8.519	€	12.365
Totaal activa		€ 9.479		€ 13.535	
PASSIVA					
Kapitaal					
Eigen vermogen	€	9.017	€	13.370	
		€	9.017	€	13.370
Overige schulden					
Door M.C. Doorman voorgesloten kosten DR	€	462			
Ontvangen reiskosten team 2017		-	€	165	
		€	462	€	165
Totaal passiva		€ 9.479		€ 13.535	

7.1 Kapitaal

Kapitaal

Kapitaal 1-01-2015	€	11.087
Bedrijfsresultaat	€	(2.070)
Kapitaal 31-12-2015	€	<u>9.017</u>

7.2 Winst- en verliesrekening

2016

Baten

Donaties algemeen	€	494
Donaties reiskosten vrijwilligers groep	€	-
Rente	€	100
TOTAAL	€	<u>594</u>

Kosten

Kosten Nederland

Reiskosten vrijwilligers	€	415
Kosten groepsvoorbereiding	€	-
Kosten bestuur	€	18
Promotie Bocas Sanas	€	49
Overige kosten	€	259

Kosten buitenland

Transport	€	332
Kosten groep (uit € 200 bijdrage)	€	200
Materiaal (voorlichting en zorg)	€	36
Kosten poetsinstallaties	€	1.263
Promotiemateriaal	€	2
Overige kosten	€	90

TOTAAL		€	<u>2.664</u>
Resultaat		€	<u>(2.070)</u>

Noten:

- De post vrijwilligers – reiskosten bestaat uit betalingen door de vrijwilligers zelf en uitgaven van Bocas Sanas voor de kosten van vliegreis naar en verblijf in de Dominicaanse Republiek. De transportkosten ter plekke (inclusief huur van een truck met chauffeur), beroepsaansprakelijkheidsverzekering, werkshirts etc., zijn apart gerubriceerd als Kosten Groep (onder Kosten Buitenland), en zijn betaald uit een extra bijdrage van de vrijwilligers van € 200.

- 2) De inkomsten en uitgaven reiskosten vrijwilligers zouden in theorie hetzelfde moeten zijn, maar zijn dat in de praktijk soms niet omdat de kosten in verschillende jaren kunnen vallen. Zo hadden de vrijwilligers voor februari 2014 al een deel van hun reiskosten betaald in 2013. In 2016 was dit overigens niet het geval.
- 3) De € 200 die iedere vrijwilliger bijdraagt worden ruwweg als volgt besteed: ongeveer € 100 aan lokaal transport (één of twee maal daags van hotel naar werkplek en weer terug), ongeveer € 30 voor een aansprakelijkheidsverzekering (deelnemers sluiten zelf een reisverzekering af), ongeveer € 40 voor Bocas Sanas T-shirts (3-4 per persoon), en ongeveer € 30 aan overige kosten (drinkwater, snacks, kleine maaltijden, etc.). Eventueel resterend geld wordt beschouwd als een extra donatie aan Bocas Sanas waarvoor materialen gekocht worden voor behandeling of voor poetsinstallaties. Anderzijds wordt een tekort (uitgaven groep hoger dan eigen bijdrage) betaald uit de Bocas Sanas fondsen.

7.3 Kostenverdeling

Onderstaande tabel geeft een beeld van de uitgaven en verdeling kosten over de verschillende posten voor de niet aan de groepsreis gerelateerde uitgaven (dus zonder de in Nederland betaalde kosten voor vliegreis en hotel).

Kosten Nederland	Bedrag	%
Kosten groepsvoorbereiding	€ -	0
Kosten bestuur	€ 18	1
Promotie Bocas Sanas	€ 49	2
Overige kosten	€ 259	10
Kosten reis vrijwilligers	€ 415	16
Kosten buitenland		
Transport	€ 332	12
Kosten groep (uit € 200 bijdrage)	€ 200	8
Materiaal (voorlichting en zorg)	€ 36	1
Kosten poetsinstallatie	€ 1.263	47
Promotiemateriaal	€ 2	0
Overige kosten	€ 90	3
Totaal	€ 2.664	100

7.4 Commentaar

De grootste kostenposten in 2016 waren bestedingen aan de opzet van nieuwe en onderhoud van bestaande poetsinstallaties (47%), gevolgd door transport (12%). Er werd weinig aan materiaal besteed omdat er nog veel materiaal over was van het voorgaand jaar en omdat er materiaal gedoneerd werd.

Er werd ingeteerd op het eigen vermogen, dat met € 2070 omlaag ging van €11.087 naar € 9.017. De verwachting is dat het eigen vermogen in 2018 verder omlaag gaat als de laatste voor dat doel eerder gegeven donaties worden omgezet in poetsinstallaties.

Bankrekening: Stichting Bocas Sanas, ABN-AMRO Groningen NL27ABNA0557260612

Partner organisaties

Graag wil het bestuur van Bocas Sanas alle donateurs bedanken, alsmede Henny van Ginkel en Domingo Rodriguez van de Stichting Candida-Minaya – Maimón en alle andere organisaties en vrijwilligers die met bijdragen in geld en/of natura ons project mede mogelijk gemaakt hebben, waaronder de Nederlandse Vereniging van Mondhygiënisten en de Stichting Dental Health International.